

Utrecht, 3 april 2026

Beste leden van de nieuwe gemeenteraad,

Hartelijk gefeliciteerd met uw verkiezing tot volksvertegenwoordiger!

Postcoderecht

Weet u waar in uw gemeente inwoners naartoe kunnen om hun recht te halen? Als ze geen geld hebben voor een advocaat of adviseur? Een substantieel deel van ons land loopt vast in de wirwar aan regelingen, toeslagen, loketten en procedures. Voor deze mensen is onvoldoende toegang tot goede sociaaljuridische en financiële hulp.

Dat is niet alleen mijn bevinding na een aantal maanden aan de slag te zijn als 'kwartiermaker', maar dit is al door veel onderzoeken en rapporten geconstateerd. We noemen onszelf een rechtsstaat, maar je recht kunnen halen is afhankelijk van je postcode en je portemonnee. De parlementaire enquête fraudebeleid en dienstverlening constateerde dat een schandaal zoals het toeslagenschandaal morgen gewoon weer kan gebeuren, als we dit niet aanpakken en ervoor zorgen dat sociaaljuridische hulp voor álle Nederlanders nabij en goed is.

Waar gaat het om?

Bij 'sociaaljuridische problemen' kun je bijvoorbeeld denken aan conflicten met je werkgever of verhuurder, problemen met uitkeringen, toeslagen, dreigende schulden, een zorgverzekering, energiemaatschappij of incassobureau. Het kunnen 'losse' kwesties zijn, maar vaak gaat het om meerdere problemen. Het dagelijks leven is zó enorm ingewikkeld gemaakt voor veel mensen. Door complexe brieven, procedures en regelingen. Zeker als je niet zo'n groot netwerk hebt of digitaal niet zo handig bent kan dit tot grote problemen en stress leiden. Ook voor mensen die het redelijk op de rit hebben, is een 'foutje' zo gemaakt.

Zoals u leest gaat het om problemen die direct raken aan de bestaanszekerheid van mensen: je huis, je inkomen, je gezondheid. In deze kwesties gaat het over 'je recht kunnen halen', maar is lang niet altijd de inzet van een advocaat mogelijk of nodig. Juridisch geschoolde beroepskrachten, zoals sociaal raadslieden, kunnen mensen met sociaaljuridische problemen bijstaan en hiermee vaak escalatie voorkomen.

Wat is er nodig?

Sociaaljuridische en financiële hulp moet voor iedereen kosteloos beschikbaar en makkelijk toegankelijk zijn. Het zoveel mogelijk onder één dak samenbrengen van verschillende hulp in buurten helpt hier enorm bij. Voor mensen met (complexe) vragen kan elke doorverwijzing naar weer een ander loket en/of persoon namelijk desastreus zijn. Hoe mooi zou het daarom zijn als er in uw gemeente één of meer plekken zijn waar bijvoorbeeld maatschappelijk werk, rechtshulp en hulp bij financiën en administratie op één plek beschikbaar zijn?

Tijdens al mijn bezoeken en gesprekken in het hele land zie ik dat mensen terughoudend zijn geworden om hulp te vragen, zeker aan de overheid. Naast schaamte, angst of onwetendheid, speelt hier vooral ook een gebrek aan vertrouwen in instituties. Gelukkig zie ik ook initiatieven in buurten om, bijvoorbeeld met inzet van vrijwilligers, wél contact te kunnen leggen met mensen. Als mensen gezien, gehoord én goed geholpen worden draagt dat bij aan het vertrouwen.

Wat levert het op?

Sociaaljuridische en financiële hulp heeft ook een enorme preventieve functie. Tijdige, goede hulp voorkomt veel stapeling van problemen, persoonlijke ellende én maatschappelijke kosten. Wat te denken van het voorkomen van een huisuitzetting, het voorkomen van schulden of voorkomen van de inzet van zorgverleners voor mentale of fysieke problemen als gevolg van oplopende stress? Door de enorme complexiteit en wantrouwen zijn er ook mensen die geen gebruik maken van regelingen, waardoor zij niet krijgen waar ze recht op hebben. Dit kan tot schrijnende situaties leiden.

POK-middelen

Mogelijk bent u op de hoogte van het bestaan van de zogeheten 'POK-middelen'? Deze middelen, voortgekomen uit de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) worden

aan gemeenten vanuit het Rijk beschikbaar gesteld om de lokale rechtsbescherming te verbeteren en goede sociaaljuridische hulp aan inwoners te verlenen. Weet u hoe deze 'POK-middelen' in uw gemeente ingezet worden? Ik hoop dat u zich als gemeenteraadslid ervoor wilt inzetten dat deze middelen goed worden besteed, bijvoorbeeld door als gemeente extra te investeren in goed sociaal raadslidenwerk, met voldoende capaciteit en nabijheid om inwoners goed te kunnen helpen én bij te staan als dat nodig is.

Heeft u vragen of behoefte aan een nadere toelichting? Wij denken graag met u mee dus neem gerust contact op.

Ik wens u veel succes met uw belangrijke taak als volksvertegenwoordiger.

Met vriendelijke groet,

Lilian Marijnissen
Kwartiermaker landelijk dekkend netwerk sociaaljuridische en financiële hulp

Contactadres:
info@kwartiermakersjd.nl

